

Προς την Π.Ο.Ε. – Δ.Ε.Υ.Α.

Γνωμοδοτικό σημείωμα

Θέμα: «Αναζήτηση στοιχείων από Ελεγκτικό Συνέδριο για πολυθεσία»

Τέθηκε το ζήτημα ως προς την ορθότητα αποσταλέντων σε διάφορες Δ.Ε.Υ.Α. έγγραφα από τους κατά τόπους Επιτρόπους του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την αναζήτηση στοιχείων απασχολουμένων μισθωτών, οι οποίοι τυγχάνουν και συνταξιούχοι, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 9, 67 και 70 του ν. 4820/2021 και του άρθρου 20 παρ. 1, 2 και 3 του ν. 3801/2009.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του ν. 3801/2009 ορίζεται, πως Η διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 21 του ν. 2738/1999 αντικαθίσταται ως εξής: *«5^α Το προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού, καθώς και οι μόνιμοι υπάλληλοι των ίδιων φορέων, που κατά τη μονιμοποίησή του διατήρησε το ασφαλιστικό καθεστώς του Ι.Κ.Α., απολύεται αυτοδικαίως από την υπηρεσία την 1^η του επομένου από την έκδοση της πράξης συνταξιοδότησης μήνα, εκτός, εάν στο μεταξύ συμπληρώνει το όριο ηλικίας για την αυτοδίκαιη απόλυση, όπως κάθε φορά προβλέπεται, οπότε και αποχωρεί την ημερομηνία αυτή. β. Οι ασφαλιστικοί οργανισμοί κύριας ασφάλισης κοινοποιούν υποχρεωτικά την πράξη συνταξιοδότησης στον τελευταίο εργοδότη του συνταξιοδοτούμενου, όταν αυτός είναι το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. πρώτου ή δεύτερου βαθμού».*

Όπως προκύπτει από την παραπάνω διάταξη και κατά το σαφές γράμμα του άρθρου 20 παρ. 1 του ν. 3801/2009, αυτό εφαρμόζεται αποκλειστικά και μόνο σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ), ήτοι στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και τους ΟΤΑ, όχι σε ν.π.ι.δ., ακόμη και αν ανήκουν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, είτε αυτά ανήκουν στο Δημόσιο, τα ΝΠΔΔ και τους ΟΤΑ. Συνακόλουθα δεν εφαρμόζεται ούτε στις δημοτικές επιχειρήσεις, όπως οι Δ.Ε.Υ.Α., ενώ ως διάταξη δημοσίας τάξης δεν χωρεί διασταλτική ερμηνεία αυτής (ΟΛΑΠ 5/2011, ΑΠ 1227/2020, 353/2017, ΟΛΝΣΚ

76/2020, ΣτΕ 158/21992, 159/1992, 162/2004). Επισημαίνεται, δε, ότι δεν προκύπτει τίποτε διαφορετικό από την ΟΛΑΠ 5/2022. Στην υπόθεση εκείνη δεν υπήρχε καμία αμφιβολία ότι οι επίμαχες σε αυτήν διατάξεις εφαρμόζονταν και σε ΝΠΙΔ. Το ζήτημα για το οποίο είχε προκληθεί διάσταση στην νομολογία αφορούσε την έννοια του όρου «ανήκουν», αν δηλαδή για την εφαρμογή των περικοπών αποδοχών των ν. 3833 και 3845/2010 έπρεπε τα ν.π.ι.δ. (στα οποία εφαρμόζονταν οι νόμοι αυτοί ήδη κατά το γράμμα τους !) να υπάγονται στον δημόσιο τομέα ή αν αρκούσε ότι εξυπηρετούσαν δημόσιο σκοπό. Η Ολομέλεια τάχθηκε υπέρ της δεύτερης άποψης. Εν προκειμένω όμως τέτοιο ζήτημα δεν τίθεται. Σε αντίθεση με τους ν. 3833/2010 και 3845/2010, το άρθρο 20 παρ. 1 του ν. 3801/2009 δεν εφαρμόζεται σε κανένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (νπιδ), είτε ανήκει είτε δεν ανήκει στον δημόσιο τομέα, αλλά, όπως προκύπτει από το σαφές γράμμα του, μόνο σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Δημόσιο, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ). Σκοπός του νομοθέτη ήταν προφανώς η όμοια αντιμετώπιση, όσον αφορά τη λύση της σύμβασης, των μισθωτών του Δημοσίου (του στενού δημόσιου τομέα) με τους δημοσίους υπαλλήλους που υπάγονταν στην ασφάλιση του Δημοσίου, των οποίων η σύμβαση λύεται αυτοδικαίως με την συνταξιοδότησή τους (άρθρο 155 ΥΚ και 159 ΚΔΚΥ). Αντιθέτως, στον ευρύτερο δημόσιο τομέα (ΕΡΤ, ΔΕΗ κλπ.), στον οποίο απασχολούνται αποκλειστικά μισθωτοί, ουδέποτε ο νομοθέτης ηθέλησε να προβλέψει την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης με την συνταξιοδότηση του εργαζομένου. Αν το ήθελε θα το είχε κάνει ρητά, όπως πράττει σε πολλές άλλες διατάξεις.

Το αυτό κρίθηκε και με την πρόσφατη και με αριθμό 83/2026 απόφαση του Αρείου Πάγου (Τμήμα Β1), η οποία εκδόθηκε επί διαφοράς εργαζομένων – συνταξιούχων με την Δ.Ε.Υ.Α. Μείζονος Περιοχής Βόλου. Ειδικότερα με την συγκεκριμένη απόφαση, στην οποία τέθηκε και το θέμα εφαρμογής ή μη του άρθρου 20 του ν. 3801/2009 και σε εργαζόμενους στις Δ.Ε.Υ.Α., έγινε δεκτό, ότι (οι υπογραμμίσεις δικές μας): **α)** σελ. 3 επ. «*II. Η αναιρεσείουσα δημοτική επιχείρηση ιδρύθηκε με το ν. 890/1979 [...]. Ακολούθως με το άρθρο 109 παρ. 8 του ν. 3852/2010 [...] ορίστηκε, ότι από 01.01.2011 η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Μείζονος Περιοχής Βόλου (Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Β.) διέπεται σχετικά με την εν γένει λειτουργία*

της από τις σχετικές διατάξεις του ν. 1069/1980 [...]. Με το άρθρο 1 του ν. 1069/1980, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4483/2017 «[...]» ορίζονται τα ακόλουθα: «[...]». Κατ' εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, με την υπ' αριθ. 46514/2022 [...] απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας εγκρίθηκε η υπ' αριθμ. 1/25.01.2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της αναιρεσείουσας περί έγκρισης του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) αυτής, ο οποίος στο άρθρο 6 με τίτλο «Λύση της Εργασιακής Σχέσης» ορίζει τα εξής: «[...]». Εξάλλου ο ν. 1892/1990 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» [...] ορίζει στην παρ. 1 του άρθρου 51, με τίτλο «[...]», ότι: «[...]». Από τον συνδυασμό των προαναφερόμενων διατάξεων συνάγεται, ότι οι δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις, που έχουν συσταθεί για την παροχή ορισμένης δημοτικής ή κοινοτικής υπηρεσίας [...] και τελούν υπό την εποπτεία των αρμοδίων δημοτικών ή κοινοτικών αρχών, αποτελούν αυτοτελή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, διεπόμενα από τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. Και ναι μεν στα όργανα των εν λόγω επιχειρήσεων των Ο.Τ.Α. παρέχονται αρμοδιότητες άσκησης δημόσιας εξουσίας [...] πλην όμως οι επιχειρήσεις αυτές, όπως και όλες γενικά οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. του ν. 1069/1980, δεν περιλαμβάνονται στο δημόσιο τομέα, όπως αυτός επαναοριοθετήθηκε με το ν. 1892/1990 [...]. Ειδικότερα οι Δ.Ε.Υ.Α., οι οποίες μάλιστα χαρακτηρίζονται από τον ιδρυτικό τους νόμο ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, δεν αποτελούν αυτόνομα νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, αλλά πρόκειται για ετεροκαθοριζόμενα νομικά πρόσωπα, τα οποία εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον και παρέχουν δημόσιο – αυτοδιοικητικό σκοπό (ύδρευση – αποχέτευση), τελούν δε σε καθεστώς έντονης εξάρτησης από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμων και Περιφερειών), στα οποία ανήκουν και υπάγονται (ΟΛΑΠ 5/2022). Το ανωτέρω καθεστώς δικαιολογεί την ένταξή τους στο ρυθμιστικό πεδίο των Ν. 3833/2010 και 3845/2010 (περικοπή αποδοχών του προσωπικού της), η οποία ουδόλως προϋποθέτει και την υπαγωγή τους στο δημόσιο τομέα, όπως αυτός οριοθετείται από τις προμνησθείσες διατάξεις, αφού ο όρος «ανήκει», που χρησιμοποιείται στους ανωτέρω μνημονιακούς νόμους, εκφεύγει των στενών ορίων της έννοιας της ιδιοκτησίας και καταλαμβάνει κάθε Ν.Π.Ι.Δ., η

δραστηριότητα του οποίου εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό και τελεί υπό τη δημοσιονομική μέριμνα του κράτους, ερμηνεία που επιβάλλεται και τελολογικώς από τον σκοπό του νόμου (ΟΛΑΠ 5/2022, ΑΠ 77/2024). [...] Με βάση τα ανωτέρω επί των Δ.Ε.Υ.Α., οι οποίες, όπως προεκτέθηκε, δεν υπάγονται στο δημόσιο τομέα, τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 1 και 2 της 6/28.02.2012 Π.Υ.Σ., που αφορούν στην κατάργηση, από 14.02.2012, των ρητρών μονιμότητας. [...]» και **β)** στη σελ. 16 επ. «IV. Με τους 1^ο, 3^ο και 7^ο αναιρετικούς λόγους, η αναιρεσείουσα προσάπτει στην προσβαλλόμενη απόφαση την πλημμέλεια από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, ήτοι α) παραβίαση των διατάξεων των άρθρων 103 παρ. 4 του Συντάγματος και 21 παρ. 5 ν. 2738/1999, όπως αντικ. με το άρθρο 20 του ν. 3801/2009, οι οποίες ήταν εφαρμοστέες και το Εφετείο δεν τις εφάρμοσε, ενώ εφάρμοσε εσφαλμένα τις διατάξεις του άρθρου 334 του Π.Δ. 80/2022 (πρώτος λόγος), β) παραβίαση του άρθρου 11 παρ. 6 του ν. 4046/2012 (τρίτος λόγος) και γ) παραβίαση του άρθρου 5 της 6/2012 Π.Υ.Σ., που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 1 παρ. 6 ν. 4046/2012 (έβδομος λόγος). Ειδικότερα ισχυρίζεται η αναιρεσείουσα, ότι η ίδια, ως κοινωφελής δημοτική επιχείρηση ειδικού σκοπού, που παρέχει δημόσιο – αυτοδιοικητικό έργο και τελεί σε καθεστώς έντονης εξάρτησης από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, στα οποία ανήκει και υπάγεται, απολαμβάνει τα προνόμια του δημοσίου και συνεπώς ισχύει και για την ίδια το καθεστώς μονιμότητας των αναιρεσίβλητων υπαλλήλων της, που προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρου 103 παρ. 4 του Συντάγματος, την οποία εσφαλμένα δεν εφάρμοσε το Εφετείο, ενώ θα έπρεπε να την εφαρμόσει και δεχθεί, ότι οι αναιρεσίβλητοι καλώς απολύθηκαν λόγω συνταξιοδότησής τους αυτοδικαίως, όπως ακριβώς ισχύει για τους δημοσίους υπαλλήλους και των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α., και όχι να εφαρμόσει τη διάταξη του άρθρου 334 του Π.Δ. 80/2022, η οποία δεν ήταν εφαρμοστέα. [...] Οι ανωτέρω λόγοι κρίνονται απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Ειδικότερα, όπως εκτίθεται στην προηγηθείσα νομική σκέψη, α) με την ΠΥΣ 6/2012 καταργήθηκαν οι ρήτρες μονιμότητας στο σύνολό του προσωπικού του ιδιωτικού τομέα, καθώς και σε εκείνο που απασχολείται στις υπαγόμενες ή υπαχθείσες οποτεδήποτε κατά το παρελθόν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα επιχειρήσεις,

εταιρείες ή οργανισμούς, β) η κατάργηση αυτή αφορά και την αναιρεσείουσα δημοτική επιχείρηση, η οποία αποτελεί νομικό πρόσωπο μη υπαγόμενο στον υπό στενή έννοια δημόσιο τομέα, του οποίου και μόνο το προσωπικό εξαιρείται από την κατάργηση των ρητρών μονιμότητας. [...]»

Από την ανωτέρω απόφαση συνάγεται ευθέως, πως προκειμένου να εφαρμοσθεί μια διάταξη δημόσιας τάξης, όπως αυτή του άρθρου 20 του ν. 3801/2009, προϋποθέτει ρητή νομοθετική πρόβλεψη και δε μπορεί να λάβει χώρα διαμέσω ερμηνευτικής (διασταλτικής) ερμηνείας. Ως εκ τούτου και έχοντας υπόψη, πως οι υπάλληλοι των Δ.Ε.Υ.Α. συνιστούν διακριτή περίπτωση έναντι αυτής των υπαλλήλων των Ο.Τ.Α. (ΑΠ 1584/2010), κατά την γνώμη μου, τα έγγραφα, που έχουν αποσταλεί από τους κατά τόπους Επιτρόπους του Ελεγκτικού Συνεδρίου και με τα οποία ζητείται κατά τις διατάξεις των άρθρων 9, 67 και 70 του ν. 4820/2021 η χορήγηση στοιχείων για υπαλλήλους απασχολούμενους σε Δ.Ε.Υ.Α., που διατηρούν και την ιδιότητα του συνταξιούχου, στηρίζονται σε εσφαλμένη νομική προϋπόθεση.

Κοζάνη, 06.05.2026

Ο γνωμοδοτών

Σπύρος Μπαλατσούκας

Νομικός Σύμβουλος Π.Ο.Ε. – Δ.Ε.Υ.Α.